

LR Aplinkos ministerija po ilgų svarstymų, gąsdinimų ir klaidinimų, be platesnių diskusijų su visuomene, kaip jau tapo įprasta šioje Vyriausybėje, pagaliau išgrynino automobilių apmokestinimo koncepciją. Siūloma atsisakyti šiuo metu galiojančio automobilių registracijos mokesčio ir palikti tik taršos mokestį, kuris įneš dar daugiau sumaišties, negu buvo iki šiol.

Pirmiausia, labai norėtusi paklausti pačių Aplinkos ministerijos klerkų ir įvairaus plauko ekspertų, išdygusių kaip grybų po lietaus, kiek jie patys yra draugiški aplinkai, kiek svarbi jiems patiems mažesnė aplinkos tarša ir švarus oras. Norėčiau pamatyti, su kokiais automobiliais jie važinėja? Ar jie tikrai visi jau yra persėdę į draugiškus aplinkai automobilius? Ministras taip ramiai bando mums įpiršti tą „Tautos kiršinimo mokestį“, kad, atrodo, galima ir patikėti jo nuoširdumu. Kai pasižiūri į šiandienos aplinkos sergėtojus, supranti, kad arba jie rengia projektus už Europos Sąjungos lėšas ir iš to pragyvena, arba bendradarbiauja su Aplinkos ministerija, įgyvendinant svarbius Projektus, arba šiaip yra prisitaikėliai, nes jų veikla yra priklausoma nuo Ministro, Ministerijos klerkų sprendimų, ES ir kitų fondų, ar lobistų.

Esama situacija

Tad vadinkime faktus savais vardais ir nebūkime „išverstaskūriais“. Beveik pusantrų metų visuomenė buvo audrinama transporto registracijos mokesčiu. Iniciatoriai suokė koks jis neišvengiamai reikalingas, kol galu gale tapo aišku, kad toks mokestis galimai prieštarauja Europinei teisei. Štai Jums naujas pavyzdys – Europos Sąjungos sankcijos ir šimtamilijoninės baudos už tai, kad nėra apmokestinti automobiliai. Man panašu į pataikavimą Briuseliui mūsų žmonių sąskaita. O Jums?

Vienoje televizijos laidoje taršos mokestį, vidutiniškai sieksiantį apie 140 Eur žmogui, Ministras prilygino net Civilinės atsakomybės draudimui. Toks palyginimas, mano supratimu, visiškai nelogiškas ir neadekvatus, nes draudimas suteikia konkrečią paslaugą. Kokią paslaugą vairuotojui suteiktų jo sumokėtas taršos mokestis? Matyt vienas Ministras ir nežino...

Ministras sako, kad trečdalis automobilių savininkų mokesčio nemokės, nes jų automobilių CO₂ tarša neviršys 130 g/km. O tai, kad laikui bėgant taršos riba mažės ir mokestis bus didinamas, nutylima? Neoficialaus pokalbio su Aplinkos ministerijos atstovu metu, negavau patikinimo, kad ateityje ir elektromobiliai nebus apmokestinti. Prisiminkime Nekilnojamojo turto mokesčio atsiradimą, įgyvendinimą ir kiek kartų jau mažėjo neapmokestinamojo turto

riba?

Dar daugiau, Ministras pasakė, kad pusė vartotojų mokės tik iki 100 Eur. Natūraliai kyla klausimas, tai kam tas mokestis reikalingas, nes jo poveikis bus menkas – įplaukos į biudžetą nebus išpūdingos, o ir vairuotojai nebus motyvuoti keisti transporto priemonių? Akivaizdu, kad Ministras nėra iki galo nuoširdus.

Kilnūs tikslai turi būti siejami progresyviomis priemonėmis. Dabartinėje Vyriausybės patvirtintoje tvarkoje neišvengiamai jokio racionalumo, išskyrus kaip dar vieną „Tautos kiršinimo mokestį“, kuris papildys skylėtą biudžetą. Ir toks pasipinigavimas vyksta nuolat. Ką tik teko stebėtis, kai kylant elektros ir dujų kainai prašėme palengvinti našta gyventojams ir sumažinti PVM, bet argi ši valdžia įgali? Pririšti pensijas ar minimalų darbo užmokestį vidutinio darbo užmokesčio – šiai valdančiajai koalicijai ši misija yra neįmanoma. Įvesti naujus mokesčius? Lengvai!

Tik PVM tarifas nejudinamas, nors nuo 18 iki 21 procento konservatoriai jį padidino „laikinais“. Ir tas laikinumas tęsiasi jau daugiau kaip 11 metų. Suprantu, kad jų sprendimo niekas nenorėjo taisyti, tačiau dabar juk nereikia ir nieko prašyti, nes tos pačios partijos vėl yra prie valdžios vairo.

Dar Ministras kalba, kad kuro dedamoji įtraukta į viską, todėl rinkti mokestį per akcizą neperspektyvu ir, kad iki 5 500 Eur galima įsigyti komfortišką šeimos automobilį, už kurį nereikės mokėti taršos mokesčio. Įdomu, kur čia tokių mašinų yra? Amerikos daužtų automobilių aukcione, ar kur kitur žino Ministras, tik mums tos vietos neatskleidžia?

Nukrypimai nuo logikos

Ministerijos keičia senus automobilius į taršius automobilius už valdiškus pinigus ir jokios atsakomybės neprisiima, o juk ir už transportą, ir Taršos mokestį vis tiek galiausiai sumokės mokesčių mokėtojai, kurie ir taip pastatomi prieš faktą, kad reikės mokėti dar ir už savo automobilius. Kur buvo ministerijų klerkai anksčiau, kad iki šios dienos valstybinių įstaigų transportas tebėra netinkamas.

Iš šalies žvelgiantys ekspertai, nesusiję su ministerija, kaip, pavyzdžiui, ekonomistas Raimondas Kuodis, tiesiai šviesiai režė tiesą, kad tai bus turto mokestis, o ne taršos, nes jis bus nesusijęs su nuvažiuotais kilometrais. O tai reiškia, kad net jeigu automobilis ir bus naujas, nepatenkantis į apmokestinamųjų sąrašą, bet nuvažiavęs daugiau už taršų automobilį jo žala gamtai bus net didesnė. Panašu, kad bus taip, jog tas, kuris nuvažiuos dešimtis tūkstančių kilometrų, už gamtos taršą sumokės mažiau, negu kaimo žmogus,

nuvažiavęs vos kelis tūkstančius kilometrų per metus. Kartais atrodo, kad valdininkai net nesupranta iš kur tas CO₂ atsiranda. Juk ne nuo automobilio, o nuo sudeginto kuro. Kur dingo toks nuvalkiotas, tačiau labai teisingas principas „Teršėjas moka“? Kodėl žmogus, turintis kelis automobilius asmeniniam naudojimui, turi mokėti už kiekvieną atskirai, nors vairuoja jis vienas. Suprantama, kad vienu metu jų abiejų jis neeksplloatuos.

Ar tik Ministras sprendimą visai Lietuvai siūlo ne pagal Vilnių, nes ten tarša didžiausia? Tuo tarpu aš siūlyčiau nuvažiuoti ir į kitus tuštėjančius miestus. Jeigu reikia, galiu ir palydėti. Apskritai, kalbant apie Vilnių, vos prieš kelis metus, žinodamas, kad visas pasaulis juda ekologiškumo link, Vilniaus Meras R. Šimašius Autobusų parką pildė dyzelinu varomais autobusais. Kitas absurdas tame, kad nežinau nei vienos atskirtos juostos viešam transportui, kuri būtų įrengta neaukojant esamų eismo juostų. Dar kitas pavyzdys – kai reikia saugoti Valakampių tiltą, nes jam reikalingas kapitalinis remontas, piešiama „A“ juosta. To pasekoje, gyventojai, važiuojantys ne viešu transportu, lieka įkalinti dar didesnėse spūstyse, ir taip dar labiau teršia orą. Tokie sprendimai yra absurdiški ir sunkiai logiškai paaiškinami. Blieka kreiptis į valdžią, kad paliktų gyventojus ramybėje, kol institucijų veiksmai nėra koordinuojami tarpusavyje ir infrastruktūra nėra gerinama racionaliai.

Geras pavyzdys situacijos absurdiškumui iliustruoti yra vienos daugiavaikės šeimos net su penkiais mažamečiais vaikais laiškas man: „Sveiki, esu Povilas, gyvenantis Vilniaus raj. Džiaugiamės su žmona dorai augindami 5 vaikus, jiems 3, 6, 10, 11, 13 metų. Turime didelį septynvietį automobilį – vienatūrį miniveną, varomą benzinu, su įmontuota dujų įranga. Mūsų automobiliui būtų taikomas beveik maksimalus mokestis. Viešai deklaruojama, kad mokestis skirtas perorientuoti visuomenę į ekologiškesnes transporto rūšis. Tačiau gausioms šeimoms, alternatyvų tiesiog nėra. Elektrinių 7-viečių minivenų arba mikroautobusų – nėra. Išskyrus Mercedes V klasės mikroautobusą, kurio kaina prasideda nuo ~80 tūkst. eurų. Net ir naujausi 2021 m. minivenai, turintys 7 vietas ir bagažinę, tokie kaip Ford Galaxy ar Seat Alhambra, turi 160 g/km CO₂ reikšmes, reiškiančias, kad teks mokėti taršos mokestį. Alternatyvos, pvz viešasis transportas, mums kainuoja ~4 kartus brangiau nei vykstant savo automobiliu. Gaunasi, kad mūsų šeima, bus baudžiama už tai, kad esame gausi šeima, sąmoningi piliečiai, kad tikime gimstamumo skatinimo politika ir pan. Šiuo mokesčiu esame skatinami vietoj 1 turėti 2 mažesnius ir mažiau taršius automobilius, už kuriuos nereikėtų mokėti taršos mokesčio. Prie jūros, pas senelius, ar į teatrą vyktume 2 automobiliais. Sudegintume ~30 proc. daugiau kuro ir išskirtume tiek pat daugiau CO₂. Užimtume 2 parkavimo vietas mieste. Vietoj 4 sunaudotume 8 padangas, vietoj vieno – du akumulatorius, filtrus, tepalus, valytuvus ir pan.“

Alternatyvos

Kadangi taršos mokestis nebus nei sąžiningas, nei motyvuojantis ir skatinantis, todėl pagrindinis tikslas – taršos mažinimas – pasiektas tikrai nebus, o tik dar labiau apsunkins žmonių gyvenimą, nuskurdins juos ir supriešins, kaip jau yra šios Vyriausybės supriešinti skiepyti ir neskiepyti žmonės. Gal jau būtų laikas atsižvelgti į gerąsias kitų šalių patirtis? Ar iš gero gyvenimo didžioji visuomenės dalis eksploatuoja 15-20 metų senumo automobilius? O tie, kurie galėtų mokėti mokestį ir vėl liks nepralošę, nes jau dabar važinėja naujais automobiliais.

Kodėl kalbant apie automobilių apmokestinimą, nekalbama apie skatinamųjų priemonių praplėtimą išigyjant mažiau taršų automobilių, infrastruktūros gerinimą? Kodėl nesivadovaujama gerąja kitų šalių patirtimis? Įdomu tai, kad kai kalbama apie akcizo dyzeliniam kurui didinimą, Ministerijos atstovai Lietuvą lygina su Vokietija ir visa Vakarų Europa, o kai kalba apie atlyginimus, jau nebelygina, nes ir lyginti nėra ką.

Ar ne gamintojai turi prisiimti atsakomybę už taršių priemonių gamybą? Jie turi rasti būdą, kaip sumažinti išmetamų emisijų tonų kiekį. Taip sutaupysime gyventojams papildomų išlaidų, jie bus dėkingi. Jei kažkas sukūrė taršų automobilį, tai tegul ir susimoka. Palikit mūsų žmones ramybėje, nes jie, pirkdami automobilį jau susimokėjo.

Siekiant oro taršos mažinimo, kam, iš principo, labai pritariu, valstybė taip pat turi prisiimti atsakomybę ir, neperkeldama problemos ant gyventojų pečių, galėtų supirkti taršiausius automobilius ir utilizuoti juos. Kas iš to, kad tas automobilis nukeliaus į kitą šalį, juk toks veiksmas problemos globaliu lygiu nesprends.

Kodėl nebuvo paruoštos alternatyvos taršos mokesčiui? Vis dar neišplėtota viešojo transporto infrastruktūra, nors tai yra ypatingai opus klausimas visoje Lietuvoje, ypač mažuose miestuose. Dar viena iš galimų taršos mažinimo priemonių – taršių automobilių importo ribojimas. Beje, kalbėdami apie taršą, nepamirškime, kad ji gali pradėti mažėti natūraliai, nes didžiosios transporto įmonės dėl valdžios neveiklumo ir įvairių dirbtinų kliūčių sudarymo savo automobilius perregistruoja kaimyninėse šalyse, taip pat ir Lenkijoje.

Tad alternatyvų taršos problemai spręsti tikrai yra apstu, tačiau vieną gražią dieną, kad ir po metų, apmokestinti jau senai įsigytas transporto priemonės, yra mažų mažiausia nekorektiška. Išivaizduokime, ką reikės daryti žmogui, kuriam tas mokestis bus lygus penktadaliui jo turimos transporto priemonės vertės, arba ketvirtadaliui jo gaunamos algos? Suprantu idėją uždrausti dyzelinu varomiems automobiliams įvažiuoti į miesto centrą. Gal šiuo atveju žmonės patirtų nepatogumų, bet bent jau nereikėtų prarasti automobilio ir patuštinti piniginių. Į klausimą ką daryti žmogui turinčiam 1 000 Eur kainuojantį automobilį, Ministras atsako, kad jį galima pasikeisti į ekologiškesnę alternatyvą. Po tokių atsakymų

atrodo, kad ministerijos vadovas skraido kažkur kosmose ir neturi žalio supratimo apie tai, kas vyksta Lietuvoje.

Pabaigai

Sakote, elektromobilis pats žaliausias? Ogi, ne! Yra „žalesnių“, pavyzdžiui biometanu varomas transportas. Elektromobilio išmetama emisija tonomis siekia 0 tik eksploatacijos metu.

Tuo tarpu, remiantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją ir Gas On tyrimų ir inovacijų projekto duomenimis, dyzelino, suskystintų dujų ir suslėgtų dujų gamybos ir utilizavimo metu, išmetamos emisijos siekia 6 t., benzino – 5 t., o elektromobilių – net 9 t. Ir kitas svarbus rodiklis – išmetamos emisijos kiekis kuro aprūpinimo periodu. Taigi, elektromobilių išmetamos emisijos kuro aprūpinimo metu siekia 11 t., kai tuo tarpu benzino, dyzelino, suslėgtų gamtinių dujų – 4 t., o suskystintų dujų – 2 t. Ir nepamirškime fakto, kad Lietuvoje žaliosios elektros dalis bendrame balanse nesiekia net 30 proc. Kitaip sakant, ne viskas auksas, kas auksu žiba.

Ministras televizijos laidoje atviravo, kad jam nemalonu siūlyti tą mokestį, nes tenka kaip kempinei sugerti daug nepasitenkinimų. Ministre, o kaip kitaip, kai klausimas paruoštas be jokios fantazijos ir skamba visiškai neįtikinamai, netgi galima sakyti labai valdiškai.

Ir iš principo, kas gi čia darosi su liberalais? Prieš rinkimus visiems žada laisvę, net ir nuo mokesčių, o kai gauna valdžią, vienas gatves siaurina, medžius važiuojamoje dalyje sodina, kitas, įvesdamas naujus mokesčius, meluoja ir nemirkčioja, neva toks mokestis savalaikis ir neišvengiamas. Štai ir Laisvės partijos lyderė Aušrinė Armonaitė iš principo atrodo neapsisprendusi, kaip ir jos partiečiai, tai ji Facebook’e piktinasi naujo mokesčio atsiradimu, tai Vyriausybės posėdyje, kartu su savo partijos deleguotais Ministrais, Taršos mokesčio įvedimą palaiko ir balsuoja „UŽ“. Lyg ir nori pataikauti rinkėjams, tačiau ar ji supranta, kad ir rinkėjai tai supranta? Koku tikslu veidmainiaujama, paliksiu spręsti Jums.

Sutinku, kad turime rūpintis oro tarša, ypač Lietuvoje, kur užterštumas kietosiomis dalelėmis yra vienas didžiausių Europoje, tačiau tai reikia daryti kompleksiškai, diskutuoti su visuomene apie alternatyvas, o ne bauginti, bausti ir apmokestinti „Tautos kiršinimo mokesčiais“.

Get real time update about this post category directly on your device, subscribe now.

[Subscribe](#)